Sigtuna kommun

HÅLLBARHETS-REDOVISNING 2025

Bilaga till årsredovisning 2025

Bild: Rosie Alm

Sammanfattning

Hållbar samhällsutveckling handlar om att säkerställa goda livsvillkor för alla människor, nu och i framtiden. Den bygger på tre integrerade perspektiv – miljömässig, social och ekonomisk hållbarhet. Under 2025 har Sigtuna kommun bedrivit ett omfattande arbete för att bidra till en trygg, attraktiv och hållbar kommun för invånarna. Vägledande i arbetet har varit kommunfullmäktiges tre mål för hållbarhet och målen i Agenda 2030. Arbetet i riktning mot målen ges dessutom vägledning i verksamheternas strategier, planer och riktlinjer.

Hållbarhetsredovisning 2025 utgör en bilaga till Årsredovisning 2025 och beskriver, i korthet och översiktligt, särskilda satsningar, projekt och genomförda insatser. Redovisningen beskriver också det arbete som bedrivs varje dag tillsammans med invånare, civilsamhället, polis, näringsliv och andra aktörer.

I takt med att kommunen växer och fler invånare och företag väljer att bosätta och etablera sig här, är hållbart samhällsbyggande en prioritet. Bostadsområdens utformning spelar stor roll i arbetet med att skapa inkluderande och trygga livsmiljöer med en tydlig hållbarhetsprofil.

En stor del av kommunens yta består av skog och naturområden. Närhet till natur, vatten och grönska är viktiga faktorer för attraktiva boendemiljöer. För kommunens invånare innebär natur och en nära tillgång till rekreationsmiljöer livskvalitet och en viktig resurs för att främja en god folkhälsa.

Samhällsbyggnadslyftet fortsatte under året att vara en central reform för att minska segregation och stärka hela kommunens attraktivitet. Inom ramen för Samhällsbyggnadslyftet fortsatte ett flertal omfattande insatser under året genom en ny inriktning för samhällsplaneringen och förstärkta sociala insatser.

Inom skolan har arbetet med flera satsningar för ökad trygghet, studiero och förbättrade kunskapsresultat fortsatt. Initiativ som Skolutvecklingsprogrammet, En skola för alla, och Tiopunktsprogrammet för tryggare skolor, bidrar samtliga till att utveckla och förbättra elevers förutsättningar till god utbildning.

Under året trädde den nya socialtjänstlagen i kraft. Den syftar till att skapa en långsiktigt hållbar, förebyggande och kunskapsbaserad socialtjänst. För kommunens verksamheter innebär det ett omfattande omställningsarbete i riktning mot intentionerna i den nya lagen.

Näringslivsarbetet har stärkts genom en ny näringslivsstrategi. Den syftar till att förbättra företagsklimatet och stödja etableringar, kompetensförsörjning och hållbar tillväxt. bedrivits

Hållbarhetsredovisningen består av ett antal avsnitt som tillsammans ger en bild av det omfattande arbete som bedrivits inom Sigtuna kommun under året. Varje avsnitt inleds med relevanta mål i Agenda 2030 och de styrande dokument som främst vägleder i arbetet. Varje avsnitt visar också på vikten av samverkan och samarbete – båda förutsättningar för hållbar utveckling.

Innehåll

Inledning 5
Arbetet i riktning mot målen i Agenda 2030 5
Hållbar samhällsutveckling 6
Samhällsbyggnadslyftet - ny inriktning för bostadsbyggande 6
Valsta 2030 och kulturhuset Mimer 7
Märsta nästa – en vision för öster om järnvägen 7
Hållbar avfallshantering 7
Återvinningscentralen på Voltgatan 8
Goda vanor i förskolan 9
Vatten, ekosystem och biologisk mångfald 10
Strategisk vattenplanering 10
Dricksvatten, dagvatten och avloppsvatten 10
Vattensamverkan 11
Attraktiva naturområden och naturvårdsarbete 11
Ny skogsstrategi 12
Naturvårdsprojekt 12
Arbete för ökad biologisk mångfald 12
Effektivisering med stöd av AI 12
Minskade klimatutsläpp och förnybar energi 14
En fossilfri fordonsflotta 15
SigtunaHems klimatarbete 15
Återvunnen elektronik 15
Energi- och klimatrådgivning 16
Hållbara måltider 16
Samarbete för ökad trygghet 18
Samverkan för tryggare kommuner 18
Effektiv samordning för trygghet 18
Trygghetsvandringar 18
Tryggare butiker 19
BID – överenskommelser för ökad trygghet 19
SSPF - samverkan skola, socialtjänst, polis och fritid 19
Föräldrakollen för tonårsföräldrar 20
Fältare arbetar uppsökande och förebyggande 20
Kommunens ansvar i händelse av kris eller krig 20
Trygghetspunkter 21
Riktlinje för psykologiskt och social omhändertagande 21
Minska och motverka segregation 22
Samhällsbyggnadslyftet – förstärkta sociala insatser 22
Steg mot försörjning 22
Stadsdelsmammor och -systrar 22
Brobygget och Fritidsbanken på Valsta torg 23
Studiestöd med förstärkt mellanmål och mobila fritidsledare 23
Öppna och kostnadsfria fritidsaktiviteter 23
Ung i Sigtuna 24
Stöd till familjer 24
Barn till och med sex år 24
Barn och ungdomar 7–20 år 24
Mamma United 25

Konst, natur, kulturhistoria och trygga mötesplatser 25
Inkluderande kommun 26
Digitalt innanförskap 26
Två digitala nyheter ger besparingar och kortare handläggningstider 26
Inkluderande fritidsaktiviteter 27
Stärka nationella minoriteters språk och kultur 27
Satsning för att motverka antisemitism 27
God utbildning och uppväxtvillkor 28
En skola för alla 28
Skolutvecklingsprogram - fokus på svenska, matematik och trygghet 28
Tiopunktsprogram för ökad trygghet och studiero 29
Barnets rättigheter 30
Främjande och förebyggande för god hälsa 31
Ny socialtjänstlag 31
Omställningsarbete till en god och nära vård 32
Tillsammans i Sigtuna kommun 32
Lek och fysisk aktivitet för barn 33
Metoder, samverkan och insatser för psykisk hälsa 33
Insatser för god hälsa hos äldre 33
Mässa, hälsocoach, dialog och äldredräkten 34
RoomMate – ny teknik för ökad trygghet 34
Innovativt näringsliv och arbetsmarknad 35
Näringslivsstrategi för hållbar utveckling 35
Näringslivsinsatser genom möten 36
Stark koppling mellan utbildning och arbete 36
Besöksnäringen 36
Arbetsmarknadsinsatser 37
Internservice erbjuder praktik 37

Inledning

För Sigtuna kommun, med sin rika historia och strategiska läge i Stockholmsregionen, innebär hållbarhetsarbetet samtidigt möjligheter, utmaningar och motsättningar. Kommunen bedriver ett brett hållbarhetsarbete där fysisk planering, klimat och energi, cirkularitet och naturresurser kopplar till trygghet, jämlikhet, hälsa och uppväxtvillkor.

Hållbarhetsredovisningen är en bilaga till Sigtuna kommuns årsredovisning 2025. Redovisningen ger inte en heltäckande bild av allt hållbarhetsarbete som bedrivs inom kommunen. Den ger dock en god bild av ambitioner, samarbeten, insatser, styrsignaler och prioriteringar.

Kommunens breda samhällsuppdrag styrs till stora delar av lagar och förordningar, därutöver är hållbarhetsarbetet integrerat i arbetssätt, planer, policys och andra styrande dokument för kommunens alla verksamheter.

Under året genomfördes en genomgripande utvärdering av kommunens styrsystem. I den ingår att undersöka hur väl styrsystemet stödjer hållbarhetsarbetet och kopplingen till Agenda 2030. Utvärderingen förväntas utmynna i en styrning som på bästa sätt fortsätter att stödja utvecklingen av Sigtuna kommun till en plats där människor trivs, känner trygghet och har möjlighet att leva ett gott liv – idag och i framtiden.

Arbetet i riktning mot målen i Agenda 2030

Hållbar utveckling handlar om att säkerställa goda livsvillkor för alla människor, nu och i framtiden. Den bygger på tre integrerade perspektiv – miljömässig, social och ekonomisk hållbarhet. De tre perspektiven måste balanseras för att möjliggöra långsiktig, livskraftig och rättvis utveckling.

Sigtuna kommuns hållbarhetsarbete utgår ifrån de 17 målen för hållbar utveckling i Agenda 2030. Målen är antagna på global nivå och lösningarna finns ofta på lokal nivå, exempelvis inom kommuner.

I Regeringsformen fastslås att ”det allmänna ska främja en hållbar utveckling som leder till en god miljö för nuvarande och kommande generationer” (RF 1 kap. 2 §). Kommuner med sitt breda välfärdsuppdrag är centrala aktörer i hållbarhetsarbetet. Ansvaret regleras också genom kommunallagens skrivningar som innebär att kommuner ska planera och använda sina resurser långsiktigt och ansvarsfullt (11 kap. 1 §).

I Sigtuna kommun konkretiseras agendans mål och nationell lagstiftning i kommunens ledning och styrning, beslutade styrande dokument och i kommunfullmäktiges hållbarhetsmål för verksamheten:

- stabil och hållbar kommunal ekonomi,
- tjänster av hög kvalitet och hållbar samhällsutveckling och
- attraktiv och hållbar arbetsgivare.

Hållbar samhällsutveckling

- Översiktsplan 2022
- Arkitekturpolicy för Sigtuna kommun
- Programförklaring för regional stadskärna Arlanda-Märsta 2025
- Avfallsplan för Håbo, Knivsta, Sigtuna och Upplands-Bro kommuner 2023–2030

Översiktsplanen lägger grunden för hur användningen av mark och vatten ska bidra till att nå en hållbar samhällsutveckling i hela Sigtuna kommun. Planen sträcker sig till och med 2035 och bidrar till uppfyllandet av de globala hållbarhetsmålen enligt Agenda 2030.

Utgångspunkten i översiktsplanen är människan i centrum, ekologin sätter ramarna och ekonomin är ett medel och en förutsättning för hållbar utveckling. Social, miljömässig och ekonomisk hållbarhet är sammanlänkade i tre utvecklingsinriktningar som lägger grunden för hållbart samhällsbyggande:

- Mångsidig blandstad och levande landsbygd
- Attraktiva och klimatsmarta trafiksystem
- Robusta och gröna livsmiljöer

Hållbar samhällsplanering omfattar hållbart byggande och hållbar planering av bostäder, infrastruktur, offentliga platser, transporter, återvinning och säkrare kemikaliehantering som i sin tur kräver ny teknik och samarbete mellan flera sektorer.

Under året antogs Arkitekturpolicy för Sigtuna kommun. Efter översiktsplanen är policyn nästa steg i styrkedjan och ett komplement till översiktsplanen. Policyn tydliggör bland annat riktlinjer för:

- gestaltning med platsens och människans behov som utgångspunkt,
- utformning av nya stadsdelar, parker, natur- och rekreationsmiljöer,
- landsbygdsutveckling, samt
- hur vi bygger vidare på och förstärker det som redan är bra.

Bostadsområdens utformning spelar stor roll i arbetet med att skapa trygghet i livsmiljön. I utvecklingsarbetet lägger kommunen stor vikt vid Bo Tryggt 2030, en nationell standard som syftar till att underlätta och medvetandegöra valen när det gäller den fysiska utformningen av exempelvis stadsdelar, bostadsområden, fastigheter och offentliga rum.

Samhällsbyggnadslyftet - ny inriktning för bostadsbyggande

Samhällsbyggnadslyftet är en långsiktig och kommunövergripande reform för att minska och motverka segregationen i kommunen och stärka hela kommunens attraktivitet. Satsningen har sedan 2021 omfattat förstärkta sociala insatser (se sidan 22) och en ny inriktning för samhällsplaneringen. Den nya inriktningen för samhällsplaneringen handlar framför allt om att skapa balans mellan boendeformerna i olika kommundelar, och en blandad stadsmiljö. I den nya inriktningen ingår också planering av trygga livsmiljöer, mötesplatser och ett differentierat näringsliv.

Valsta 2030 och kulturhuset Mimer

En viktig del av Samhällsbyggnadslyftet är utvecklingen inom kommundelen Valsta. Arbetet syftar till att stärka områdets attraktivitet som kommundel att bo och verka i. Målet är att skapa ett tryggt, levande och hållbart Valsta.

Under året startade byggnationen av kulturhuset Mimer i Valsta centrum. Huset planeras bli en viktig mötesplats för alla åldrar som ska samla kultur, aktiviteter och samhällsservice under ett tak. Byggnaden uppförs i nivå med certifiering Miljöbyggnad Silver vilket innebär höga krav på energiprestanda, inomhusmiljö och byggnadsmaterial, Rättvist byggande och Bo Tryggt 2030. Invigning av kulturhuset och uppstart för de olika verksamheterna planeras till 2026.

Under året har också en markanvisningstävling initierats och avgjorts inom området. Platsen för före detta Sagaskolan ska bebyggas med bostäder. Genom att nyttja de byggnader som redan står på platsen, bidrar arbetet till ett minskat klimatavtryck. Lösningar för ekologisk hållbarhet, och återbruk av befintliga byggnader premierades i bedömningen av inlämnade tävlingsbidrag. Stor vikt i markanvisningstävlingen lades på att främja lokal arbetsmarknadsintegration och att minska utanförskap i området. Det särskilda fokuset på kvalitet, miljömässig och social hållbarhet är en del av arbetet för att stärka Valsta som en attraktiv och inkluderande stadsdel.

Märsta nästa – en vision för öster om järnvägen

Under året antogs visionen Märsta nästa, en vision för öster om järnvägen. I området kommer en hållbar stadsdel växa fram. I översiktsplanen redogörs för att området ska innehålla mångfunktionella kvarter, bostäder och verksamheter. En viktig del av utvecklingen är Märsta station som ska utvecklas till en trygg, trafiksäker och effektiv bytespunkt för resenärer.

Visionen utgår från dialogträffar och en enkät som genomfördes under året. Syftet var att ta tillvara invånarnas åsikter om vilken roll det nya området kan fylla för Märsta och för Sigtuna kommun. En viktig del av dialogerna var att ta med barn och ungas perspektiv och idéer för området. Elever vid Centralskolans årskurs tre och sju bidrog.

Under året färdigställdes Stationshusen med lokaler och bostäder mitt emot Märsta station. Även Sätuna torg upprustades i syfte att skapa en attraktiv, trygg och levande plats för både boende och besökare. Arbetet är en del av den långsiktiga satsningen för utveckling av östra Märsta.

Byggnaderna har en tydlig hållbarhetsprofil enligt Miljöbyggnad Silver. Husens solcellsanläggning är fastighetsägarens SigtunaHems fjärde solcellsanläggning. Den totala ytan med solceller i SigtunaHems byggnader uppgår till en yta av 870 kvadratmeter.

Hållbar avfallshantering

Enligt miljöbalken (15 kap. 41 §) ska det finnas en avfallsplan för varje kommun. Genom Avfallssamverkan i Mälardalen (SIM) har Håbo, Knivsta, Sigtuna och Upplands-Bro kommuner tagit fram en gemensam avfallsplan. Syftet med planen är att förebygga avfall, öka återanvändningen och materialåtervinningen och att minska avfallets miljö- och klimatpåverkan genom att:

- ange mål och aktiviteter
- ge en samlad bild av den nuvarande avfallshanteringen

- bidra till att de globala målen enligt Agenda 2030 och de nationella miljömålen inom avfallsområdet uppfylls
- långsiktigt styra avfallshanteringen så att den bidrar till ett hållbart och cirkulärt samhälle

Planen är utformad för att långsiktigt styra avfallshanteringen så att den bidrar till ett hållbart och cirkulärt samhälle.

Flera av aktiviteterna i avfallsplanen genomförs effektivt i samverkan mellan kommunerna. Gemensam verksamhetsplanering säkrar exempelvis tid och resurser i viktiga projekt. Även arbetet med kontinuitetsplanering, det vill säga planera för hur resurser och processer ska hanteras i krissituationer, sker i samverkan.

Under året har SIM noga följt förändringarna inom lagstiftningen gällande textilinsamling. År 2028 väntas EU:s producentansvar för textil införas i svensk lagstiftning. För att säkerställa en effektiv insamling och hantering av textilavfall fram till 2028, påbörjades en upphandling under året.

För att förbättra avfallshanteringen genom ökad förståelse för hur invånare sorterar sitt avfall genomförs plockanalyser. Resultatet från årets analys visar att restavfallet för villor minskar i takt med utbyggnaden av fastighetsnära insamling (FNI). Det sorterade avfallet håller generellt hög kvalitet. Andelen plast från villor och flerbostadshus som sorteras rätt kan dock förbättras.

När fyrfackssystemet för avfallsinsamling infördes blev 350 avfallskärl över. Det beslutades att dessa kärl skulle skänkas till staden Vinnytsia i Ukraina som en del i återuppbyggnaden av deras avfallshantering. Donationen är en del av det svenska biståndsprojektet Waste Management for Ukraine (WM4U).

Under året undersökte SIM kundnöjdheten i kommunerna med hjälp av avfallsappen. Resultatet var övervägande positivt, 8 av 10 kommuninvånare uppgav att de var nöjda med avfallshanteringen.

Avfall Sverige är kommunernas branschorganisation inom avfallshantering. Varje år utses Årets avfallskommun enligt en nationell ranking. I mätningen 2024 hamnade Sigtuna kommun på plats 59, en stor förbättring jämfört med plats 175 föregående år. Bland förbättringarna märks minskat restavfall, ökat återbruk och återanvändning, att matavfallet blir biogas som driver sopbilarna och betyg i kundnöjdhet.

Under året genomförde kommunen en inventering i syfte att undersöka hur organisationen för möbelåterbruk vid utbildningsförvaltningen skulle kunna skalas upp. Ambitionen är att ta fram ett samlat koncept för hur återbruk kan organiseras, styras och finansieras långsiktigt. Arbetet fortsätter 2026.

SigtunaHem, som äger och förvaltar 4800 lägenheter i kommunen, genomför årligen en kundenkät. Resultaten från årets enkät visar att boende är mycket nöjda med möjligheterna till fastighetsnära källsortering (89,5 procent).

Sortering av grovavfall, farligt avfall och textilier som hyresgästerna själva förväntas lämna på återvinningscentralen, underlättas genom tjänsten Returbilen. Under året lämnades bland annat 13,7 ton grovavfall, 1000 kilo farligt avfall och 650 kilo textilier till återvinningsstationerna via returbilen.

Återvinningscentralen på Voltgatan

Under året firade återvinningscentralen (ÅVC) Voltgatan sitt femårsjubileum. Under denna tid har centralen tagit emot cirka 660 000 besök och hanterat närmare 35 000

ton avfall. En stor andel av avfallet har kunnat återbrukas och materialåtervinnas. Bemanningen av återbruksdelen sker delvis genom samarbete med LSS och socialpsykiatrin.

Under året har Voltgatan också deltagit i Avfall Sveriges projekt Utsortering av tryckimpregnerat virke. Projektet syftade till att undersöka möjligheten att särskilja nyare typer av tryckimpregnerat virke och därigenom behandla dem som icke-farligt trä. Projektet föll väl ut och när återvinningsföretagen är redo förväntas verksamheten kunna spara kostnader på detta farliga avfall.

Goda vanor i förskolan

Förskolornas läroplan lägger fast att barn ska ges förutsättningar till förståelse för hur människors olika val i vardagen kan bidra till hållbar miljömässig, ekonomisk och social utveckling. I praktiken handlar det om att ge barnen goda vanor, exempelvis att källsortera och att visa omsorg om varandra, om miljön ute och inne och om material som används.

En viktig del av arbetet är verksamheten på Skolgatan 15. I lokalerna ryms en konferensdel och interaktiva miljöer där pedagoger arbetar och samlar inspiration. Här finns också SigVända, förskolornas återanvändningscentral. Här samlas rest- och spillmaterial från tillverkning, butiker och privatpersoner. På SigVända betraktas kakelplattor, tyger, knappar och tavelramar som ofärdigt material som kan ”bli till”, beroende på hur barnen använder det. Syftet är att locka fram barns lust till kreativitet, utforskande och skapande. SigVända bidrar till ökad miljömedvetenhet och ökar samarbetet mellan olika delar av kommunen så att näringsliv, lärande och konst gemensamt bidrar till utbildning av kommunens barn.

Vatten, ekosystem och biologisk mångfald

- Vattentjänstplan 2025–2029
- VA-plan 2017
- Dagvattenplan 2024
- Dagvattenpolicy Oxundaåns avrinningsområde 2016
- Handlingsplan för invasiva främmande arter i Sigtuna kommun 2024
- Strategi för kommunalt ägd skog 2025

Närhet till natur, vatten och grönområden är viktiga faktorer för attraktiva boendemiljöer. Dessutom har grönska och vatten en flerfaldig roll i samhället. Välfungerande gröna och blåa landskap möjliggör en livskraftig biologisk mångfald, som i sin tur bidrar med viktiga ekosystemtjänster, det vill säga det som naturen ger tillbaka till oss. För kommunens invånare innebär natur och en nära tillgång till rekreationsmiljöer livskvalitet och en viktig resurs för att främja en god folkhälsa.

Under året startade arbetet med att ta fram en grönplan. En grönplan är ett strategiskt dokument som visar hur kommunen och andra aktörer kan bevara och utveckla grönstrukturen och dess ekosystemtjänster i städer, samhällen och landskapet som helhet. Syftet med arbetet är att stärka kommunens grön- och blåstruktur. Planen ska konkretisera översiktsplanens inriktningar för grönplanering, värdera befintlig grönstruktur och ekosystemtjänster, visa på visioner och målbilder för utveckling av grönstrukturen och redovisa behov av åtgärder för att stärka grön och blå infrastruktur. Planen planeras beslutas 2026.

Strategisk vattenplanering

Vattentjänstplanen innehåller kommunens långsiktiga planering av hur behovet av allmänna vattentjänster ska tillgodoses. Planen innehåller också en bedömning av vilka åtgärder som behöver vidtas för att de allmänna vatten- och avloppsanläggningarna (VA) ska fungera vid en ökad belastning på grund av skyfall. Åtgärderna sträcker sig cirka 10–12 år fram i tid.

Syftet med VA-planeringen är att upprätthålla en miljömässigt, socialt och ekonomiskt hållbar VA-försörjning i hela kommunen. Planeringen ger ett förbättrat stöd vid de avvägningar som görs i bland annat översiktsplanen, så att vattenfrågorna lyfts fram på ett tydligt sätt. Arbetet ska bidra till att minska utsläppen av föroreningar och förbättra statusen i kommunens grundvatten- och ytvattenförekomster, samt förhindra att vattenkvaliteten i övriga vatten försämras.

Under året startade Vattenforum för frågor gällande vatten och vattensamverkan i kommunen. Vattenforumet är ett mötestillfälle mellan politiker och tjänstemän, med två sammanträden per år. Syftet är tidig förankring och förbättrad kommunikation gällande vattenfrågor. Agendan innehåller bland annat informationspunkter för ökad kunskap, återrapportering från övriga vattensamverkansgrupper och möjlighet till diskussion om aktuella frågeställningar och projekt. Samverkan kring vattenfrågor är ett viktigt redskap i arbetet för rent vatten, trygga samhällen och fungerande ekosystem.

Dricksvatten, dagvatten och avloppsvatten

Invånarna i Sigtuna kommun, tillsammans med ytterligare cirka två miljoner människor, får sitt dricksvatten från Mälaren. Vattnet levereras från Norrvatten, ett kommunalförbund med 14 medlemskommuner. Norrvatten producerar dricksvattnet

i sitt vattenverk i Järfälla kommun och levererar det via huvudvattenledningar fram till kommunernas vattenledningsnät, där respektive kommun tar över ansvaret för att leverera vattnet till sina hushåll och verksamheter.

En viktig fråga för hållbar stadsutveckling är dagvattenhanteringen. Dagvattnet avleds i ledningar och dikessystem och dagvattendammar för att på bästa sätt fördröja och rena dagvatten innan det hamnar i Mälaren. Dagvatten är tillfälliga flöden av exempelvis regnvatten, smältvatten, spolvatten och framträngande grundvatten. Med en hållbar dagvattenhantering kan skador som orsakas av skyfall och utsläppen av föroreningar från samhället minskas. Dagvattenplanen beskriver hur arbetet med dagvatten styrs och hur ansvaret mellan olika aktörer fördelas mellan förvaltningar, bolag, externa aktörer och fastighetsägare.

Under året inleddes en kartläggning av dagvattenföroreningar från Arlanda flygplats till omgivande vattendrag. Märstaån, som är kopplad till Sigtuna kommuns dagvattensystem, är särskilt viktig att skydda i området kring Arlanda. Satsningen är ett forskningssamarbete på initiativ av Swedavia och Luleå tekniska universitet. Forskarna fokuserar bland annat på utsläpp av PFAS, så kallade evighetskemikalier, och arsenik som förekommer naturligt i marken. Dagvattenföroreningar kommer att kartläggas vid landets samtliga tio statliga flygplatser och syftar till att utveckla bättre reningslösningar och skydda yt- och grundvatten.

Kommunens avloppsvatten transporteras i kommunens avloppsledningsnät (180 kilometer) för vidare transport i ett tunnelsystem till Käppalaverket i Lidingö, där det renas och släpps ut i Östersjön.

Vattensamverkan

Sigtuna kommun är sedan lång tid tillbaka involverad i flera olika samverkansinitiativ, exempelvis Oxunda och Märstaåns vattensamverkan och Norra Stockholmsåsens grundvattenråd.

Oxunda vattensamverkan syftar till att förbättra vattenkvaliteten i Oxundaåns avrinningsområde. Verksamheten fokuserar bland annat på gemensam miljöövervakning av sjöar och vattendrag, minskad påverkan från hästgårdar samt naturvårdsinsatser för att stärka och förvalta den biologiska mångfalden.

Inom ramen för Märstaåns vattensamverkan är syftet delad kunskap och målbild av miljösituationen i Märstaån och åns delgrenar. Samverkansinitiativet bedriver och bekostar ett gemensamt provtagningsprogram.

Arbetet inom ramen för Norra Stockholmsåsens grundvattenråd syftar till att uppnå och behålla god miljökvalitet i grundvattnet och för att samverka för att behålla och utöka kvantiteten av grundvatten för framtida behov. Rådet arbetar med myndigheter och organisationer för att utveckla samverkan kopplat till olyckor och brand, hantering av spill och släckmedel samt för att förbättra kunskapen om grundvattens kvalitet och kvantitet.

Attraktiva naturområden och naturvårdsarbete

Ett naturområde är ett geografiskt område där marken hålls opåverkad av mänsklig exploatering. Det kan exempelvis inkludera områden för friväxande grönområden eller mindre park-, vatten- och friluftsanläggningar. Inom kommunen finns tio naturreservat med olika livsmiljöer och naturvärden. Här pågår ett kontinuerligt

arbete för att sköta och utveckla de olika naturvärdena och att göra områdena tillgängliga för alla som vill besöka dem.

Ny skogsstrategi

Av kommunens totala yta utgör cirka 1 176 hektar skogsmark, vilket motsvarar cirka 42 procent av kommunens totala yta. Under året antogs en skogsstrategi i syfte att precisera långsiktiga mål för den kommunalt ägda skogen, samt att vägleda i behovet och prioriteringen av skogs-, naturvårds och friluftsåtgärder. Strategin lägger grunden för hur skogen ska brukas och användas nu och i framtiden. Vid prioriteringar av hur skogen ska användas vägs miljömässiga, sociala och ekonomiska perspektiv in. Viktiga faktorer är exempelvis hur skogen används av kommuninvånarna, vilka arter som finns i området och markens avkastningsmöjligheter. Även skogens betydelse för grön infrastruktur vägs in i bedömningen för att skapa ett sammanhängande landskap. Arbetet utifrån strategin ska leda till multifunktionella skogsområden där utveckling av biologisk mångfald och ekosystemtjänster samsas med människors behov och möjligheter till avkastning.

Naturvårdsprojekt

Under året pågick två naturvårdsprojekt med stöd av Länsstyrelsens lokala naturvårdssatsning (LONA). LONA är ett bidrag som syftar till att stimulera kommuners och ideella föreningars långsiktiga naturvårdsengagemang.

Sjögull är en invasiv vattenväxt som snabbt breder ut sig, bland annat i Märstaåns avrinningsområde. Växten kom ursprungligen från Centraleuropa och Asien och har använts som trädgårdsväxt sedan 1870-talet. Växten hittades för första gången 2019 i en damm i Steningedalens naturreservat. Sedan ett antal år tillbaka bekämpas växten med stöd av Länsstyrelsen. Under året byttes de gamla täckdukarna ut mot nya för bättre effekt.

För att förbättra vattenstatusen i Garnsviken startade under året anläggandet av cirka en hektar våtmark som beräknas ta upp cirka 43 kilo fosfor årligen. Projektet delfinansieras fram till och med 2027 med stöd av LONA.

Arbete för ökad biologisk mångfald

Under året har de cirka 15 hektar gräsytor som omvandlats till ängsmarker fortsatt att brukas för att öka den biologiska mångfalden. Gräsytor i Märsta, Rosersberg, Sigtuna och Til har låtits växa upp och slås en till två gånger om året. Vid en av ytorna har det förberetts för sandbin som gärna bygger sina bon i sandig mark på soliga ställen.

Vid röjning av naturmiljöer görs alltid avvägningar kring hur den biologiska mångfalden ska gynnas, samtidigt som områdena ska göras tillgängliga och trygga för människor. Till exempel sparas död ved i skogen för att främja insekter som trivs i död ved, och blommande buskar och träd sparas i brynmiljöer för att skapa variationsrika miljöer som gynnar fåglar och insekter.

För att öka kunskapen om biologisk mångfald vid sikt- och säkerhetsröjningar, genomgick berörd personal en utbildning under året. Genom att selektivt spara träd och buskar som inte utgör någon sikt- eller säkerhetsrisk syftar utbildningen till att öka den biologiska mångfalden.

Effektivisering med stöd av AI

Artificiell intelligens (AI) kan användas för att utveckla och effektivisera arbetssätt i kommunens verksamheter. Under året användes AI för att utveckla ett stöd i

planeringen av röjning och skötsel av park- och grönytor. Arbetsgruppen med Märsta som ansvarsområde hade ett behov av att formalisera den kunskap om röjnings- och skötselområdena som fanns hos var och en i arbetsgruppen. Planering, prioritering och uppföljning hade blivit personberoende vilket lett till ett arbetssätt som inte var hållbart.

Med bilder och filmer på de olika ytorna som underlag användes AI för att strukturera dokumentationen, och för att identifiera och formulera arbetsuppgifter. AI:s analys gav arbetsgruppen ett gemensamt, dokumenterat, skalbart och mindre personberoende arbetssätt. Arbetet har lett till bättre överblick, tydligare planering och utvecklat ett mer förebyggande arbetssätt, vilket minskar behovet av akuta åtgärder och gör prioriteringar mer transparenta.

Minskade klimatutsläpp och förnybar energi

- Plan för klimatsmart Sigtuna (2018)
- Program för måltidsverksamheten i Sigtuna kommun (2022)

Fossila bränslen är den största orsaken till klimatförändringarna. Det viktigaste för klimatet är att snabbt minska växthusgasutsläppen, bland annat genom att fasa ut fossila bränslen och stärka naturens kolsänkor.

Klimatsmart Sigtuna är kommunens plan för att bidra till ett fossilfritt Sverige. I planen justeras de sex strategierna i Klimatstrategi för Sigtuna kommun (2009), och en sjunde läggs till, dessutom revideras klimatmålen i Miljöprogram för Sigtuna kommun (2010). Planen utgår från fyra prioriterade områden: konsumtion, samhällsbyggande, fastigheter och byggnation, samt transporter och resor. Inom dessa områden har kommunen stor klimatpåverkan och goda möjligheter att minska densamma.

Intentionerna i planens strategier kan sammanfattas på följande sätt:
1 Fossila bränslen ska ersättas av förnybara alternativ.
2 Energianvändningen ska miljöanpassas, effektiviseras och minska.
3 Fysisk planering och samhällsbyggande ska vara klimatanpassat.
4 Klimat- och miljöpåverkan från inköp ska minska.
5 Medvetenheten om klimat- och energifrågor ska öka.
6 Kommunen ska aktivt medverka till produktion av förnybar energi.
7 Kommunen ska stimulera klimatsmarta lösningar.

Planen formulerar också tre mål för att möjliggöra nollutsläpp av växthusgaser inom kommunens geografiska yta till 2040. Strategiskt arbete ska bidra till

- fossilfri personbilsflotta inom kommunorganisationen 2025
- fossilfri kommunorganisation 2030
- fossilfri kommun senast 2040.

Varje år sammanställer SMHI statistik över utsläpp inom kommunens gränser. Totala emissioner inom Sigtuna kommun uppgick till 314 373 ton 2023, en ökning med 12 813 ton jämfört med 2022. Det finns dock utmaningar med statistiken då exempelvis Bristaverket, Arlanda flygplats och E4:an leder till en oproportionerlig fördelning av utsläppen. Vad gäller flygtrafiken så ingår all civil inrikes flygtrafik i statistiken, utrikes flyg är exkluderade.

Ett utsnitt ur nationella emissionsdatabasen för 2023 visar var i kommunen utsläpp av CO_2 avseende fossil förbränning är som störst. De områden som utmärker sig är Arlanda flygplats, Märsta/Bristaverket och E4.

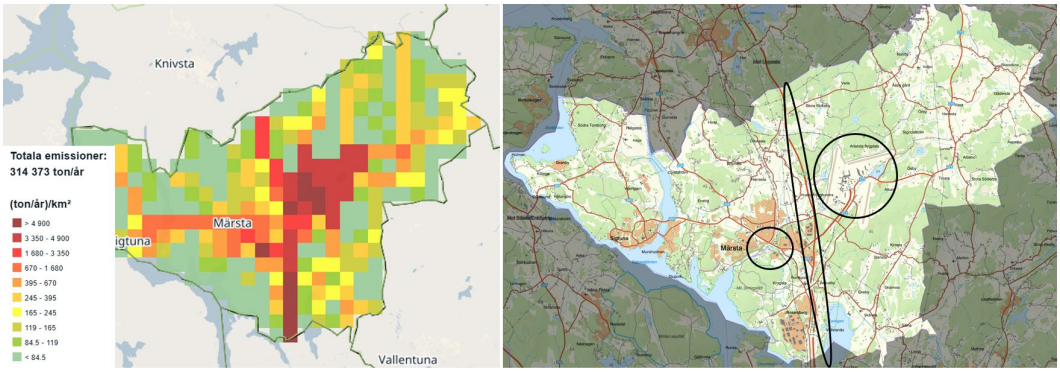

Källa: SMHI Nationella emissionsdatabas

En fossilfri fordonsflotta

Målet om en fossilfri personbilsflotta 2025 uppnåddes inte under året. Anledningen till det är bland annat att vissa verksamheter har behov av fordon för längre resor där möjligheten till laddning inte alltid kan säkerställas. Det finns också fordon som är anpassade för specifika arbetsuppgifter och som, i nuläget, inte kan ersättas med fossilfria alternativ.

Arbetet för att uppnå målet fortsätter dock, det gör också arbetet mot målsättningen att övriga fordon, arbetsmaskiner och upphandlade transporter ska vara fossilfria 2030.

Cirka 60 procent av kommunens fordon (exklusive bolagen) är idag helt eller delvis fossilfria. Arbetet under året har fokuserat på att följa upp och utvärdera tidigare genomförda åtgärder och hur fordonsflottan används. I arbetet har också beaktats att, ur ett kris- och beredskapsperspektiv, behövs alternativ till fossilfria fordon i kommunen. Analysen kommer att bidra som ett underlag för framtida prioriteringar och successiva utbyten.

Kommunens cykel- och bilpool fortsätter att vara ett viktigt verktyg för att minska behovet av egna verksamhetsbilar och effektivisera nyttjandet av befintliga fordon. Uppföljningen visar på ett något ökande nyttjande jämfört med föregående år.

SigtunaHems klimatarbete resulterade i att 23 av 24 fordon var fossilfria under året, vilket innebär 96 procent fossilfria tjänstebilar.

SIVAB har 15 bilar/arbetsfordon. Av dessa är fyra eldrivna, sex körs på förnybart bränsle (HVO) och fem körs på fossil diesel.

SigtunaHems klimatarbete

Sedan 2019 har SigtunaHem deltagit i Sveriges Allmännyttas Klimatinitiativ. De bostadsbolag som deltar i Klimatinitiativet har tillsammans minskat sin energianvändning betydligt snabbare än övriga Sverige. SigtunaHem har, sedan basåret 2007, minskat sin energianvändning med cirka 28 procent.

Under året uppdaterades Klimatinitiativet och det nya målet innebär att halvera klimatpåverkan på tio års sikt. De största klimatposterna för bostadsbolag är nybyggnation samt boendes restavfall som går till förbränning och fjärrvärme. Alla medlemsföretagen ska inom tio år se till att driftenergi och drivmedel är fossilbränslefri, att nybyggnation om tio år har högst 140 kg koldioxidutsläpp per kvadratmeter bruttoarea och att hushållens restavfall är max fyra kilo per hushåll och vecka.

Under året flyttade SigtunaHems kundservice till lokaler i de nybyggda Stationshusen. Flytten medförde ett behov av att inventera och se över vilka möbler som var funktionella i lokalerna och vad som behövde kompletteras. Mycket av möblerna återanvändes, och där de gamla möblerna inte fungerade köptes begagnade möbler in, vilket sparade 6 455 kg koldioxidutsläpp jämfört med köp av nya möbler. En stor del av möbler och inredning skänktes till ett socialt företag för vidare hantering och eventuell försäljning i deras secondhandbutik.

Återvunnen elektronik

Genom ett samarbete med kommunens avtalspartner Atea skapas en cirkulär hantering av IT-utrustning. Datorer ersätts vart tredje år för att säkerställa funktion

och säkerhetsstandard. Enheter som ersatts tas omhand av Atea, raderas på information och värderas efter skick. Merparten av enheterna kan återanvändas, resten återvinns. I samarbetet ingår även hantering av surfplattor och mobiltelefoner som återanvänds eller återvinns på samma sätt som datorerna.

Under året gav vidareförsäljningen 276 371 kronor, samma siffra för 2024 var cirka 160 000 kronor. Årets klimatbesparing uppgick till 356 ton koldioxidekvivalenter[1], motsvarande siffra för föregående år var 53 ton.

Energi- och klimatrådgivning

Kommunens företag, föreningar och privatpersoner kan få råd och stöd för att minska sin energianvändning från Energi- och klimatrådgivningen (EKR). Målsättningen med verksamheten är att öka användningen av förnybar energi, att effektivisera energianvändningen och att minska klimatpåverkan. Den kommunala energi- och klimatrådgivningen bedrivs i samarbete med 26 kommuner i Stockholmsregionen. Sigtuna ingår i ett samarbete med Upplands-Bro, Upplands Väsby och Sollentuna kommuner.

Under året har arbetet fokuserats på småhus och flerbostadshus med låg energiprestanda. Arbetet har syftat till att stärka kunskapen hos både privatpersoner och bostadsrättsföreningar och att bidra till konkreta energieffektiviseringsåtgärder. Ett flertal informationsinsatser, rådgivningar och nätverksaktiviteter genomfördes under året. Nätverket för bostadsrättsföreningar har fortsatt att växa och är en viktig plattform för erfarenhetsutbyte och kompetenshöjning. Bland kommunens bostadsrättsföreningar är 13 medlemmar. Under året har medlemmarna fördjupat sig i frågor som energitariffer, energiberedskap och solceller. Totalt genomfördes 114 individuella rådgivningar inom de fyra kommunerna. Dessa omfattade telefonsamtal från invånare och platsbesök utförda av energi- och klimatrådgivaren.

Hållbara måltider

Varje dag serveras cirka 9 500 måltider i kommunens verksamheter. I Program för måltidsverksamheten i Sigtuna kommun läggs fast att ”genom väl planerade måltider bidrar vi till ekonomisk, ekologisk, social och demokratisk hållbarhet”. I verksamheterna genomförs detta med gemensamma och planerade inköp, strukturerat arbete i matproduktionen, säsongsanpassade menyer samt ett ekologiskt måltal som styr delar av inköpen. Arbetet innebär också att alla får möjlighet att hitta något att bli mätt på och deltar också i måltiden som en social aktivitet. Vid regelbundna måltidsråd får också eleverna möjlighet att påverka måltidsverksamheten utifrån sina perspektiv.

Måltidsservice arbetar kontinuerligt med att minska matsvinnet i de offentliga måltiderna i förskolor, skolor och särskilda boenden. Från planering av matsedel, inköp av råvaror, tillagning av rätt mängd mat, till att ta hand om mat som inte serverats.

[1] CO_2e står för koldioxidekvivalenter, ett mått som gör det möjligt att räkna om utsläpp av olika växthusgaser till en gemensam enhet. Man mäter hur mycket koldioxid som skulle behövas för att skapa samma växthuseffekt som en viss mängd av en annan gas.

Samtliga matsedlar näringsberäknas och är klimatmärkta i kökens kostdatasystem. Klimatmärkningen innebär att maträtter under 0,5kg Co_2/kg är märkta på menyn med Sigge Svinn, Måltidsservice svinnmaskot. Rätten fiskpudding med smörbuljong och potatis har exempelvis 0,47kg Co_2/kg. Att öka andelen ekologiska livsmedel trots minskad tillgång på marknaden sker genom att anpassa matsedlarna efter säsong och med fokus på ökad andel vegetabilier.

Arbetet för att minska matsvinnet pågår i samtliga kök. Vid diskinlämningen finns ”matsvinnsstationer” med vågar så att eleverna direkt ser hur mycket mat de slänger. På borden finns bordsryttare med Sigge Svinn som berättar för eleverna hur man kan göra för att minska matsvinnet och till samtliga måltider finns alltid vegetariska alternativ.

Samarbete för ökad trygghet

- Mål och budget 2025–2027
- Strategi för krisberedskap och civilt försvar 2023–2026
- Plan för krigsorganisation 2025–2029
- Riktlinje för psykologiskt och socialt omhändertagande vid extraordinära och andra allvarliga händelser (POSOM)

Mål och budget är Sigtuna kommuns främsta styrdokument och verktyg för planering och styrning av verksamheten. I mål och budget för 2025–2027 beskrivs, bland annat, genomförda och pågående politiska reformer för ökad trygghet.

Trygga Sigtuna är en av kommunens politiska reformer och innebär en långsiktig satsning för att öka tryggheten. Programmet bygger på nära samarbete med en rad aktörer. Programmet innefattar också stadsplaneringen som utgår från principerna i Bo Tryggt 2030 för att skapa trygga och inkluderande fysiska miljöer redan i planeringsstadiet.

Samverkan med näringslivet är en viktig del av arbetet, bland annat genom två Business Improvement District (BID) i Valsta och Märsta, och genom etablerade ordningsvaktsområden. Det förebyggande arbetet bland barn och unga har stärkts genom fler fältarbetare, ett tiopunktsprogram för ökad trygghet (se sida 29) och ett skolutvecklingsprogram (se sida 28) som omfattar alla skolformer. Kommunen samarbetar även med civilsamhället och föräldrar för att tidigt uppmärksamma personer i behov av stöd.

Inom satsningen Trygga Valsta genomförs parallellt flera åtgärder för att minska otryggheten i och kring Valsta centrum. Genom stadsbyggnadsprojektet Valsta 2030 (se sida 7), Mötesplatsen i Valsta centrum, arbetet inom BID-föreningen Vi Är Valsta samt byggandet av kulturhuset Mimer stärks vuxennärvaro, trivsel och gemenskap. Tillsammans utgör dessa insatser riktade satsningar för en tryggare kommundel.

Samverkan för tryggare kommuner

Effektiv samordning för trygghet

För att snabbt agera där det behövs som mest arbetar kommunen tillsammans med bland andra Polisen och SigtunaHem, enligt metoden Effektiv samordning för trygghet (EST). Varje vecka tas gemensamma lägesbilder fram som visar vad som hänt i kommunen – rapporterade händelser och iakttagelser och var människor känner sig otrygga. Samarbetet innebär att det snabbt kan sättas in rätt insatser på rätt plats, och även analysera problem som kräver mer långsiktiga lösningar.

Utifrån en lokal lägesbild har fyra fokusområden prioriterats för perioden 2023–2026:

1 Utveckla samarbetet för att öka kunskapen kring brott i nära relation.
2 Reducera rekrytering till kriminella strukturer.
3 Stärka samverkan mot organiserad brottlighet.
4 Minska antalet otrygghetsskapande händelser i offentlig miljö.

Trygghetsvandringar

Mörka passager, nedsmutsning och trasiga bänkar skapar otrygghet. Därför genomförs regelbundna trygghetsvandringar i syfte att upptäcka brister direkt på plats. I föreningen Trygg i Märsta samarbetar kommunen, polisen och fastighetsägare för att utveckla området. Brister noteras genast och meddelas den som ansvarar för

platsen, vilket ger snabbt resultat i form av rätt åtgärd och kontinuerlig uppföljning. Målet med samarbetet är att skapa en miljö fri från skadegörelse, där människor trivs och känner sig trygga.

I kommunens trygghetsapp är det enkelt för invånare att rapportera platser som känns otrygga eller om något är trasigt. Det går också att anmäla direkt till fastighetsägare, eller till de lokala föreningarna Trygg i Märsta och Vi är Valsta.

Tryggare butiker

För att minska problemet med ökade stölder och en allt otryggare miljö i butikerna, möts kommunen, polisen och handeln för att ta fram konkreta lösningar som kan vända den negativa utvecklingen. Under året fortsatte arbetet med att ta fram en gemensam handlingsplan för att systematiskt arbeta mot brottligheten i butiksmiljö, fördjupad samverkan mellan skola och handel och starkare fokus på informationsdelning mellan kommun, polis och handlare.

BID – överenskommelser för ökad trygghet

I Sverige har samverkan, inspirerat av samverkansmodellen Business Improvement District (BID), visat sig vara väl fungerande för områden med socioekonomiska utmaningar. I Sigtuna kommun finns två formaliserade samarbeten, Vi är Valsta och Trygg i Märsta. Kommunens arbete ingår i samhällsbyggnadslyftets sociala insatser (se sida 22).

Trygg i Märsta grundades 2020 som ett initiativ av fastighetsägare. Medlemmar i samverkan är SigtunaHem, Malmegårds Fastigheter, FastPartner och Victoriahem. I samverkan ingår också Sigtuna kommun, HSB Stockholm, Polisen, Brandkåren Attunda och systerföreningen Vi är Valsta. Arbetet syftar till att skapa en positiv områdesutveckling i Märsta centrum, Vänortsringen och Tingvalla.

Initiativet till föreningen Vi är Valsta togs 2016 av SigtunaHem. Föreningen består av 17 lokala aktörer, som fastighetsägare, Sigtuna kommun, föreningar, näringsidkare och polisen. Arbetet syftar bland annat till ökad trygghet och trivsel, stolthet och gemenskap, stärkt ekonomisk utveckling, mer tillgängligt och levande Valsta Centrum och bättre kommunikation, information och nätverk mellan aktörer.

De båda föreningarna var under året involverade i arrangemang som höst- och vintermarknad, manifestationer, trygghetsdagar, trygghetsvandringar, drop-in-sport, nationaldagsfirande med mera.

SSPF - samverkan skola, socialtjänst, polis och fritid

Samverkan skola, socialtjänst, polis och fritid (SSPF) är ett brotts- och drogförebyggande arbete som utgår från samverkan kring individer och grupper. Syftet är att förhindra och förebygga att ungdomar hamnar i kriminalitet, rekryteras till kriminella gäng och inleder missbruk. Målet är en fungerande skolgång och ett liv fritt från kriminalitet och droger.

På individnivå riktas insatsen mot barn och unga som uppvisat ett normbrytande beteende som väckt oro hos familj, skola, polis eller fritidsverksamhet. Ambitionen är att komma in så tidigt som möjligt i barnets liv. En central del i arbetet är ett obligatoriskt samtycke till informationsutbyte som bryter sekretessen mellan de olika involverade aktörerna. Insatsen formaliseras i en handlingsplan där samtliga aktörer ska bidra med överenskomna aktiviteter.

Formen för SSPF utvärderas varje år för att se hur arbetssättet på bästa sätt kan bli ett stöd för familj och ungdom i att bryta den destruktiva banan. En viktig förändring under året var att öppenvårdens behandlare tog en fast plats på mötena och kunde med det erbjuda samtalsstöd i direkt anslutning till att parterna möttes. Under året varierade antalet insatser - från ett stort behov under våren till en drastisk sänkning under hösten. Arbetet med att undersöka anledningen till den stora variationen fortsätter under 2026.

Utifrån behovet av att samverka på en mer strategisk, övergripande nivå har SSPF Grupp vuxit fram. Här samverkar representanter från de olika aktörerna en gång per månad (cirka 20–25 personer). Mötet identifierar aktörernas olika utmaningar för att skapa en lägesbild och samsyn kring behov av gemensamma insatser riktade mot en särskild grupp. Arbetet ger möjlighet till tvärprofessionellt arbete och ett gemensamt ansvar kring gruppen unga och unga i riskzon. Framträdande under året har varit utmaningar kring hederskultur. Detta har hanterats på olika sätt, orosanmälningar i enskilda fall men även kunskapshöjande insatser till både vuxna och barn.

Föräldrakollen för tonårsföräldrar

Föräldrakollen är en återkommande informationsträff där föräldrar till tonåringar i kommunen bjuds in och får träffa representanter från socialtjänsten, polisen, MiniMaria, fältassistenter med flera. Polis informerar om hur unga rekryteras in i kriminalitet, Mini Maria informerar om droger, socialtjänst och fritid om sina verksamheter och vilket stöd som finns att få i kommunen. Föräldrakollen finns även att se digitalt på Sigtuna kommuns hemsida.

Under året lanserades också sex korta, informativa filmer på sigtuna.se med information om faror och risker runt ungdomar och vilket stöd som finns.

Fältare arbetar uppsökande och förebyggande

Kommunens fältarbetare arbetar dagtid, kvällstid och på helger, uppsökande och förebyggande med ungdomar där de befinner sig. Fältarnas viktigaste uppdrag är att vara trygga och tillgängliga vuxna. De bygger relationer, lyssnar, stöttar och finnas till hands om någon behöver prata eller har det tufft. För största möjliga effekt av sitt arbete samarbetar fältarna med andra som möter unga i kommunen, exempelvis skolor, socialtjänst, polis, fritidsgårdar och föreningsliv.

Kommunens ansvar i händelse av kris eller krig

I händelse av kris, krigsfara eller krig spelar Sveriges kommuner en avgörande roll som leverantör av samhällsviktiga tjänster, lokal samordningspunkt och som arbetsgivare. Varje kommun ska ha planer som anger hur verksamheten ska bedrivas under höjd beredskap. Sigtuna kommuns Plan för krigsorganisation är det övergripande styrdokument som fastställer den organisation som ska gälla vid höjd beredskap och ytterst krig. Målet är att säkerställa ett fungerande kommunalt ledningssystem, att upprätthålla prioriterade samhällsfunktioner och att skapa uthållighet under starkt påfrestande förhållanden.

Under året deltog Sigtuna kommun i den stora krisövningen Havsörn, ledd av Länsstyrelsen Uppsala. Under en dag praktiserade den centrala krisledningen i ett scenario där larmet gått på kärnkraftverket i Forsmark. Övningen visade att den centrala krisledningen fungerar väl men pekade också på ett antal viktiga utvecklingsområden, bland annat behovet av att genomföra övningar som involverar flera delar av kommunkoncernen.

Trygghetspunkter

En trygghetspunkt är en samlingsplats för kommuninvånare som sätts upp vid allvarliga händelser, kris eller krig. Trygghetspunkterna erbjuder tak över huvudet, information och, vid behov, krisstöd.

Inom kommunen finns 15 trygghetspunkter. Enligt en överenskommelse med Sigtuna församling och Märsta pastorat, fungerar kommunens elva kyrkor som trygghetspunkter. Ytterligare fyra trygghetspunkter är belägna i kommunens stora idrottshallar.

Under året har arbetet fokuserat på att utveckla rutiner för trygghetspunkter i samverkan med Märsta pastorat och Sigtuna församling, och med att komplettera respektive trygghetspunkt med utrustning.

Riktlinje för psykologiskt och social omhändertagande

Kommunen har det yttersta ansvaret för att enskilda som bor, verkar eller vistas inom kommunens geografiska ansvarsområde får det stöd och den hjälp som de behöver. Med stöd i socialtjänstlagen har kommunstyrelsen beslutat att inrätta en grupp för psykiskt och socialt omhändertagande av människor i kris- och katastrofsituationer inom ramen för Sigtuna kommuns krisberedskapsplanering. Under året antogs riktlinje för psykologiskt och socialt omhändertagande vid extraordinära och andra allvarliga händelser (POSOM).

Krisstödsorganisationens målsättning är att

- organisera ett strukturerat omhändertagande när resurserna i de ordinarie verksamheterna inte räcker till
- förebygga psykisk ohälsa hos de drabbade och närstående
- kunna samverka och samarbeta med andra involverade aktörer
- verka för att de drabbade vid en händelse får lämpligt stöd och hjälp samt att de efter händelsen fångas upp av den ordinarie vårdkedjan.

Minska och motverka segregation

- Mål och budget 2025–2027

Segregation handlar om att människor med olika bakgrund, som socioekonomisk status, etnicitet eller demografi, lever åtskilda. De bor exempelvis i olika områden, går i olika skolor och arbetar på olika arbetsplatser eller inom olika yrken. Sigtuna kommun har stora utmaningar vad gäller segregation och arbetar kontinuerligt med flertalet fysiska och sociala insatser för att minska och motverka de socioekonomiska skillnaderna. Insatserna fokuserar på att bidra till förbättrade levnadsvillkor för invånare i grupper och områden med särskilt stora utmaningar och till att stärka gemenskap, delaktighet och trygghet i hela kommunen.

Under året genomfördes en analys om boendesegregation, en social kompass, som följde upp en liknande rapport som togs fram 2019. Resultatet visar att kommunen alltjämt har stora utmaningar när det gäller boendesegregation. Skillnaderna mellan olika kommundelar vad gäller exempelvis arbetslöshet, utbildningsnivå, inkomst, ekonomiskt bistånd och födelseland, är stora.

Samhällsbyggnadslyftet – förstärkta sociala insatser

Samhällsbyggnadslyftet är en av kommunens största reformer för att bryta och förebygga segregation och för att stärka hela kommunens attraktivitet. Initiativet syftar till att stärka områden med socioekonomiska utmaningar genom förstärkta sociala insatser. Gemenskap, delaktighet, trygghet och en hållbar samhällsutveckling är viktiga ledord i arbetet. Samhällbyggnadslyftet omfattar också en ny inriktning för samhällsplaneringen (se sida 6).

Steg mot försörjning

Steg mot försörjning stöttar individer som står långt från arbetsmarknaden att gå vidare mot självförsörjande arbete eller studier. Totalt 28 intresseanmälningar kom in under året.

Deltagare som tackat ja till insatsen har tagit del av en eller flera stödinsatser utifrån individuella planeringsbehov, där hälsomässiga och ekonomiska förutsättningar haft betydelse för val av insats.

Arbetet har haft tyngdpunkt på att skapa kontakt med arbetsgivare, bryta isolering och möjliggöra kontakt med vården. Under året har deltagarnas inflytande i planeringen stärkts ytterligare genom uppmuntran till egna initiativ och förslag.

Stadsdelsmammor och -systrar

Under året har Stadsdelsmammor fortsatt sitt arbete med att sprida kunskap om samhällsservice, motverka socialt utanförskap och stärka gemenskap, delaktighet och trygghet i hela kommunen. Insatsen utökades under året med Stadsdelssystrar. Stadsdelsmammorna och -systrarna fungerar som en brygga mellan invånare och kommunens verksamheter. De informerar och ger stöd i frågor som rör exempelvis förskola, skola, socialtjänst, studier och arbetsmarknad.

Arbetet har bedrivits på grupp- och individnivå. På gruppnivå har två större sociala aktiviteter per månad genomförts med olika teman. Deltagarantalet har varierat mellan 7 och 39 personer. Under sommaren genomfördes även en större sommaraktivitet i Norrbacka.

Vid slutet av året hade åtta kvinnor varit anställda som stadsdelsmammor och två kvinnor som stadsdelssystrar. Arbetet har fokuserat på etablering, kontinuitet och långsiktighet med målet att stärka invånarnas egen förmåga.

På individnivå har stadsdelsmammor och -systrar arbetat med cirka 10 ärenden per vecka, där både nya och tidigare kända invånare sökt stöd. Stödet har bland annat handlat om inskrivning i förskola, studier och frågor kopplade till arbetsmarknaden.

Brobygget och Fritidsbanken på Valsta torg

Insatsen fokuserar på ökad delaktighet och trygghet genom utomhusaktiviteter på Valsta torg på helger och lov. Möjlighet att låna sportutrustning som skridskor och rullskridskor, prova på olika idrotter och träffa ungdomsledare från lokala idrottsföreningar. Ett viktigt resultat av insatsen är att torget har befolkats och det har skapats trygga aktiviteter för barn och unga i närområdet. Dessutom sänks trösklarna till föreningslivet. Under året har Brobygget och Fritidsbanken på Valsta torg haft verksamhet under alla lov och även haft helgöppet delar av året, sammanlagt 139 dagar.

Fritidsbanken och Brobyggets ledare har funnits på plats för att tillgängliggöra kostnadsfria sport- och fritidsaktiviteter. Totalt har också 20 ungdomar från fem föreningar haft extrajobb inom insatsen. Under 2025 registrerades 4 473 låntagare och totalt lånades 13 419 sport- och fritidsartiklar ut.

Studiestöd med förstärkt mellanmål och mobila fritidsledare

För att fler barn ska upptäcka och vilja delta i det frivilliga studiestödet efter skoltid, och samtidigt upptäcka de fritidsaktiviteter som finns i kommunen, startade en insats på Norrbackaskolan 2024. Under året utökades satsningen till att även inkludera Sätunaskolan. Eleverna erbjuds mellanmål under studiestödet, följt av en fritidsaktivitet som leds av mobila fritidsledare.

Studiestödet liksom de efterföljande aktiviteterna är uppskattade av eleverna. Lärarna som ansvarar för studiestödet upplever att fler elever prioriterar skolarbetet och ser att läxor är viktiga. Ytterligare en positiv effekt av insatsen är en ökning av antalet barn från de båda skolorna som besöker fritidsgården Ungdomens hus. Ökningen kan antas bero på att barnen träffat och känner fritidsledarna genom aktiviteterna kopplade till studiestödet.

Öppna och kostnadsfria fritidsaktiviteter

Brobygget har aktiviteter på flera håll i kommunen, inte enbart i Valsta. Under året har satsningarna Brobygget och Sportis fortsatt att erbjuda barn och unga meningsfulla, öppna och kostnadsfria fritidsaktiviteter. I samarbete med bland annat föreningslivet, SigtunaHem, Vi är Valsta, Trygg i Märsta, Hyresgästföreningen Sigtuna och RF-SISU Uppland erbjuder Brobygget spontan idrott och lek för barn och unga. Verksamheten bedrivs i kommunens sporthallar och på öppna platser, utan krav på medlemskap eller föranmälan.

Satsningen Brobygget By Night riktar sig till ungdomar från 13 år. Deltagarna träffas på kvällstid för sport, spel eller för att umgås i en trygg, drog- och prestationsfri miljö.

Sportis är en del av Brobygget och ger barn och unga möjlighet att prova på föreningsdrivna aktiviteter utan krav på medlemskap, avgift eller närvaro. Sportis

fungerar som en introduktion till organiserad idrott och rörelseglädje i föreningsmiljöer.

Under året har satsningarna haft stort genomslag inom målgruppen. Totalt har Brobygget haft besök av 22 115 barn och unga, och 3 571 har deltagit i Sportis.

I samverkan med Brobygget gör Fritidsbanken sport- och fritidsutrustning tillgänglig för alla. Fritidsbanken erbjuder också utrustning för parasport. Antalet lån har ökat stadigt sedan starten 2022 då antalet utlånade fritidsartiklar uppgick till cirka 10 600, under 2025 lånades cirka 33 300 artiklar ut. Flest utlån sker genom Fritidsbankens uppsökande verksamhet. Utrustning erbjuds då på torg, skolor och fritidsytor.

Ung i Sigtuna

Satsningar på barn och ungas fritid skapar förutsättningar för en positiv samhällsutveckling och stärker social sammanhållning och delaktighet. Det är också genom fritidsaktiviteter som många får erfarenhet av hur samhället fungerar, genom samarbeten med föreningslivet, ansvarstagande och delaktighet i gemensamma projekt.

Den öppna ungdomsverksamheten inom Ung i Sigtuna genomgår en långsiktig kulturresa och omställning. Utvecklingen innebär en tydlig förflyttning från fokus på aktivitetsutbud till att skapa aktiva, delaktiga och lärande sammanhang, där ungdomars egna idéer, initiativ och inflytande står i centrum.

Inom ramen för denna förflyttning har en särskild satsning genomförts under året på den uppsökande, mobila fritidsverksamheten för att nå fler barn och unga där de befinner sig. Mobila fritidsledare är verksamma på torg, skolgårdar, parker och badplatser, både på vardagar och helger. Den mobila husbilen, utrustad med spel och sportutrustning, fungerar som en flexibel mötesplats, och varje fredagskväll erbjuds öppen sporthall med möjlighet till fotboll och annan fysisk aktivitet.

Den uppsökande verksamheten bidrar till att skapa trygga, inkluderande och tillgängliga mötesplatser, där unga kan delta på sina egna villkor, bygga relationer och utvecklas socialt och personligt. Genom denna omställning formas Ung i Sigtuna till en ungdomsverksamhet som inte bara erbjuder meningsfull fritid, utan också fungerar som en arena för inflytande, lärande, gemenskap och framtidstro.

Stöd till familjer

Barn till och med sex år

Familjecentralen är en mötesplats för blivande föräldrar, föräldrar och andra viktiga vuxna runt barn till och med sex år. Arbetet drivs som ett samarbete mellan kommunen, Region Stockholm, privat hälso- och sjukvård med flera som arbetar förebyggande med fokus på hälsa och föräldraskap. Familjecentralens verksamhet finns på flera platser i kommunen och erbjuder bland annat tematräffar, föräldraskapskurser, öppen förskola och möten med personal från barn- och mödravård.

Barn och ungdomar 7–20 år

Öppenvården Direkt ger stöd och hjälp för till barn, ungdomar, deras familjer och nätverk. Arbetet fokuserar på barn och unga i åldrarna 7–20 år och syftar till att skapa en god relation, tillit och förtroende till varandra och för en positiv förändring i familjen. Stödet kan bland annat innebära samtalsstöd om relationssvårigheter inom

familjen, konflikter, utmaningar som förälder, psykiskt mående, oro kring alkohol, spel eller droger.

Mamma United

Mamma United är en ideell förening som hjälper mammor att påverka sitt eget och sina barns liv. Föreningens syfte är att stötta och rusta mammor genom stöd och utbildning. Målet är att stärka mammor så att de kan påverka sin egen och sina barns livssituation, och arbetar stödjande och kunskapsfrämjande för ett hållbart och inkluderande samhälle. Föreningen erbjuder kurser till kvinnor som bor i områden med begränsade resurser, i samarbete med kommuner, fastighetsbolag, och myndigheter.

I samarbete med Mamma United erbjuder kommunen föräldraträffar och gruppverksamhet. Mamma United stärker mammor genom kunskap, gemenskap och kontakt med samhällsviktiga aktörer, vilket bidrar till minskad social isolering, stärkt föräldraskap och ökad delaktighet.

Under sommaren genomfördes satsningen Mamma United Trygg i Valsta. Under perioden delades totalt 1 581 mellanmål ut till barn och unga, vilket bidrog till att fler fick tillgång till ett extra mål mat om dagen under sommarlovet. Samtidigt skapade insatsen ökad vuxennärvaro i utemiljöerna, vilket stärkte tryggheten och gemenskapen i området.

Konst, natur, kulturhistoria och trygga mötesplatser

Kulturskolan erbjuder både kursverksamhet och öppen verksamhet inom musik, dans, teater och bild. Aktiviteterna stärker deltagarnas kreativa och sociala förmågor i trygga och uppmuntrande lärmiljöer. Ett kontinuerligt samarbete med skolorna har fortsatt att ge barn och unga möjlighet att delta i verksamheten även på skoltid. Under året har också den öppna dansverksamheten på mötesplatsen i Valsta varit välbesökt. Här har unga varje vecka kostnadsfritt kunna ta del av dans, glädje och gemenskap.

Skapande skola och scenkonstprogram har, liksom tidigare år, givit barn och unga möjlighet att möta professionella kulturutövare och ta del av konstnärliga processer och upplevelser som stimulerar fantasi, kreativt tänkande, empati och samarbete.

Genom museets verksamhet har konstpedagoger fortsatt arbeta med barn, unga och deras föräldrar. Samarbetet med skolan och Naturskolan har fortsatt, och nya samarbeten har etablerats. Verksamheten skapar lärande sammanhang där konst, natur och kulturhistoria möts.

Simhallen är en viktig plats för rörelse och gemenskap. I samarbete med skolan erbjuds simundervisning som en del i barnens lärande, vilket främjar simkunnighet och vattenvana. Simhallen fungerar också som en trygg, social plats efter skoltid och under lov.

Biblioteken i Sigtuna kommun är trygga mötesplatser för alla åldrar och har ett viktigt uppdrag i att främja kunskap, kultur, demokrati, läsning och språkutveckling. Biblioteket erbjuder inte bara ett rikt medieutbud utan också sagostunder, författarbesök, temadagar, workshops och språkträning.

Inkluderande kommun

- Mål och budget 2025–2027
- Handlingsplan om nationella minoriteter och minoritetsspråk 2022–2026

Demokratiska samhällen strävar efter att inkludera alla medborgare oavsett bakgrund, kön, ålder eller socioekonomisk status. Inkludering främjar jämlikhet, rättvisa och ger alla likvärdig möjlighet att påverka och dra nytta av samhällets resurser och tjänster.

Digitalisering är en av flera avgörande aspekter för att Sigtuna kommun ska kunna möta framtidens utmaningar och förbättra invånarnas livskvalitet. Genom att modernisera och effektivisera kommunens erbjudande, skapas effektiv och mer tillgänglig service. Effektivisering leder också till tidsbesparingar och smartare användning av resurser. Rätt genomförd kan digitaliseringen skapa en mer hållbar och effektiv välfärd, där medarbetarna får större utrymme att fokusera på invånarnära och värdeskapande uppgifter.

Under året har insatser för att öka den digitala mognaden hos äldre, barn, unga och vuxna genomförts. Invånare med funktionsnedsättning eller behov av extra stöd har fått tillgång till meningsfulla fritidsupplevelser och arbetet med att stärka nationella minoriteters språk, kultur och delaktighet har fortsatt.

Digitalt innanförskap

I Sverige lever närmare sex procent av svenskarna i ett digitalt utanförskap. Särskilt utsatta grupper i samhället är äldre personer, invånare med funktionsnedsättningar och socioekonomiskt utsatta grupper. En annan särskilt utsatt grupp är personer med utländsk bakgrund. Digitalt innanförskap är därmed en fråga om jämlikhet, delaktighet och demokrati. Det är av stor vikt att säkerställa initiativ för de grupper som har halkat efter. Genom att förbättra tillgången till digitala tjänster och erbjuda stödinsatser, kan kommunen bidra till ett ökat digitalt innanförskap.

Som en del i att stärka tillgängligheten till kommunens tjänster rekryterades en digital lots under året. Lotsens uppdrag är bland annat är att motverka digitalt utanförskap och underlätta för invånare att ta del av digitala stöd och tjänster. En av satsningarna under året riktades till äldre med utbildningar på Träffpunkten i Märsta centrum. Syftet var att steg för steg öka tryggheten i den digitala världen. Bland annat gavs utbildningarna: Appar i vardagen, Mobil och surfplatta, Bank-Id och säkerhet och Digital vardag. På måndagar anordnades även drop-in, där man kunde få hjälp med hur man använder sin mobil, surfplatta eller dator.

Två digitala nyheter ger besparingar och kortare handläggningstider

Under året startade införandet av Digital Post och Säker Digital kommunikation (SDK). Införandet medför fördelar för miljö och kommunens ekonomi, och inte minst en enklare vardag för invånare och medarbetare.

Digital Post innebär att brev och beslut kan skickas direkt till invånarnas digitala brevlådor. De som inte har en digital brevlåda får, som tidigare, ett brev på posten. För kommunen innebär detta en stor besparing. SDK är ett verktyg som tillåter att på ett säkert och spårbart sätt dela känslig information med andra myndigheter, som Polisen eller Försäkringskassan. Införandet förenklar samarbetet och kortar handläggningstiderna, till exempel vid orosanmälningar inom socialtjänsten.

Inkluderande fritidsaktiviteter

Sigtuna Funkis säkerställer att barn, unga och vuxna med funktionsnedsättning eller behov av extra stöd har tillgång till meningsfulla fritidsupplevelser. Verksamheten erbjuder anpassade aktiviteter, exempelvis fritidsgårdshäng, öppen sporthall, mötesplatser som FunkisFiket, konstverksamhet och parasporter. Aktiviteterna skapar möjligheter för alla att delta, utvecklas, känna delaktighet och gemenskap utifrån sina förutsättningar. Under året genomförde Sigtuna Funkis 186 aktivitetstillfällen för 2 056 deltagare.

För andra gången anordnades Special Olympics Schoolday, en idrottsdag för elever i anpassad skola. Arlandagymnasiets anpassade gymnasieskola och Regnbågens anpassade högstadieklasser provade på olika sporter i samarbete med det lokala föreningslivet och Fritidsbanken.

Stärka nationella minoriteters språk och kultur

Sigtuna kommun arbetar för att främja de nationella minoriteternas möjlighet att behålla och utveckla sin kultur i Sverige. Genom insatserna verkar kommunen för att minoriteters språk, kultur och identitet är synliga, livskraftiga och delaktiga i samhället, i linje med lagens intentioner om lika rättigheter, kulturellt erkännande och delaktighet.

Som förvaltningsområde för finska innebär detta bland annat att kommunen ska erbjuda invånare förskola, äldreomsorg och kontakt med kommunen på finska. Kommunen ska också erbjuda och samordna aktiviteter som lyfter finsk kultur och identitet. En särskild satsning för romsk inkludering har också fortsatt under året. Satsningen omfattade bland annat regelbundna referensråd för ungdomar, kvinnor och kultur, utbildning av romska ledare för föräldrastödsprogrammet ABC samt aktiviteter som uppmärksammar romsk kultur och historia. Syftet är att stärka delaktighet, representation och inflytande och skapa arenor för dialog och möten.

Satsning för att motverka antisemitism

Under året genomfördes en satsning mot antisemitism bland personal och elever i kommunens fristående och kommunala skolor. Satsningen genomfördes i samarbete med Segerstedts institutet vid Göteborgs universitet och innefattade både djup och bredd i form av akademisk fortbildning av lärare, föreläsningar för all personal och utbildningsaktiviteter för elever.

God utbildning och uppväxtvillkor

- Skolutvecklingsprogram 2024–2029
- Plan för biblioteksverksamheten i Sigtuna kommuns förskolor och skolor 2026–2028

Utbildning är en grundläggande mänsklig rättighet. Inkluderande utbildning av god kvalitet är en viktig grund för välstånd, hälsa och jämställdhet. Utbildning öppnar också möjligheter för var och en att bidra till ett hållbart samhälle. Genom utbildning inom förskola, grundskola, gymnasieskola, gymnasiesärskola och vuxenutbildning skapar Sigtuna kommun förutsättningar för en god utbildning för alla.

Kommunens förskolor och skolor ska vara bland de bästa i Sverige och lägga grunden till ett livslångt lärande, goda utbildningsresultat, livskvalitet och kritiskt tänkande.

Barnets rättigheter betyder att barn inte bara ska skyddas, de ska också respekteras som egna individer med egna åsikter och behov. En kommun måste aktivt planera, besluta och arbeta så att barnets bästa tillgodoses.

En skola för alla

Under året utvärderades modellen En skola för alla barn och elever i Sigtuna kommun. Modellen, som togs fram 2020, syftar till att öka de tidiga insatserna och höja kunskapsresultaten. Inom ramen för modellen har ett kommunövergripande utvecklingsarbete bedrivits för elever i behov av stöd, särskilt stöd och extraordinärt stöd. Modellens tre delar, tillgänglig utbildning, lokal flexverksamhet och kommungemensamma resurser, samspelar för att ge varje elev möjligheter till att återgå till ordinarie undervisningssammanhang utifrån individuella behov och förutsättningar. Under läsåret 2024/25 fanns fem kommungemensamma resursenheter integrerade i skolorna. Utvärderingen belyser både styrkor och utmaningar med modellen.

En viktig del av utvärderingen var att inhämta synpunkter och erfarenheter från eleverna. Sammantaget har eleverna en positiv syn på modellen. Genom flexgrupper, tydligare stöd och mindre undervisningsgrupper, förbättras möjligheterna att lyckas. Eleverna betonar särskilt att det viktigaste är olika nivåer av stöd, olika typer av lärmiljöer och snabbare tillgång till vuxenstöd, vilket bidrar till att fler kan hantera skolan. Den största utmaningen är dock bristen på stöd i det vanliga klassrummet. Sammantaget uppger eleverna att stödet är både nödvändigt och värdefullt, men basen, den tillgängliga undervisningen, behöver blir starkare för att alla ska få förutsättningar att lyckas utan att behöva lämna klassen.

Skolutvecklingsprogram - fokus på svenska, matematik och trygghet

Sedan 2013 har kommunen tagit fram ett skolutvecklingsprogram för att stärka lugn och ro i skolan för lärare och elever. Programmet har sedan start utvecklats och lagt fokus på åtgärder utifrån aktuella behov och förändrade förutsättningar. På senare år har programmet utvecklats med fokus på att förbättra kunskaperna inom svenska och matematik, och att arbeta för en trygg skolmiljö utan mobbning, kränkande behandling eller våld.

Några av förutsättningarna för lärande och utveckling är elevens upplevda trygghet i skolmiljön och möjligheten till studiero. För att öka förutsättningarna för lärande och trygghet beslutades 2024 om ett femårigt skolutvecklingsprogram med mål för kunskap, lärmiljö och medarbetare. Programmet omfattar samtliga skolformer, från förskola till vuxenutbildning. Programmet fokuserar arbetet för en trygg skolmiljö utan mobbning, kränkande behandling eller våld, och på att förbättra kunskaperna inom svenska och matematik.

De tre målen för skolutvecklingsprogrammet 2024–2029 uttrycks på följande sätt:

- Varje barn och elev ska nå en högre måluppfyllelse genom att inhämta och utveckla kunskaper (kunskapsmål).
- Varje barn och elev ska vara trygg och ha studiero (lärmiljömål).
- Varje medarbetare är engagerad, har rätt kompetens och utvecklar utbildningen (medarbetarmål).

På en övergripande nivå har skolutvecklingsprogrammet fått genomslag i styrningen och i kvalitetsarbetet. Den positiva utvecklingen skiljer sig dock mellan verksamheter och elevgrupper. Den upplevda tryggheten har stärkts, men även här skiljer det sig åt – flickors trygghet och studiero kräver exempelvis riktade insatser. Vad gäller medarbetarmålet har kompetensen höjts, men rekryteringsutmaningar kvarstår.

Tiopunktsprogram för ökad trygghet och studiero

För att ytterligare öka förutsättningarna för trygghet och möjlighet till studiero i skolorna beslutades 2024 om fler och kraftfulla insatser för att säkra skolans avgörande kunskapsuppdrag. Satsningen formulerades i ett tiopunktsprogram med en målsättning om studiero i alla klassrum och att alla elever ska känna sig trygga.

Tiopunktsprogrammet för en lugnare och tryggare skola syftar till att skapa en skolmiljö där elever kan fokusera på undervisningen, och skolpersonal slipper hot, våld, kränkningar och trakasserier.

Programmet innehåller ett antal åtgärder som tillsammans syftar till att stärka studiero och trygghet, bland annat inrättandet av en akutskola för särskilt våldsamma och utåtagerande elever och trygghetsteam på högstadieskolor. För skolpersonal innefattar programmet även riktade utbildningsinsatser för att hantera normbrytande beteenden och akuta situationer på ett enhetligt sätt. För nyanlända elever utökas tillgången till förberedelseklasser för att skapa en god språklig och akademisk grund.

Heltidsmentorer införs på samtliga högstadieskolor för att följa upp elevers kunskapsutveckling och studiesituation, samtidigt som ordningsregler tydliggörs och harmoniseras mellan skolorna. Elev- och föräldrakontrakt upprättas för att tydligt beskriva förväntningar och ansvar. Fysiska trygghetsåtgärder, som kameraövervakning, trygghetsapp och eventuella lock-down system, utvärderas och implementeras där det är effektivt. Socialarbetare ska också finnas på plats i skolorna för nära samarbete med personal kring elever med utmanande beteenden. Ett koncept för aktiv och pedagogisk rastverksamhet tas fram för att ge elever i riskzonen meningsfulla aktiviteter under rasterna.

Sammantaget visar undersökningar under året på en positiv utveckling vad gäller studiero och upplevd trygghet i skolorna, men flera utmaningar kvarstår och därmed behovet av fortsatta insatser.

Barnets rättigheter

Att stärka och värna om barnets rättigheter är ett viktigt ansvar för kommunens alla verksamheter. Det handlar till exempel om att ha bra förskolor och skolor, möjligheter för lek, vila och fritid och att skapa bra livsmiljöer för barn. Barn har olika förutsättningar beroende av bland annat ålder, kön, funktionsvariation eller socioekonomiska faktorer. Det är därför av stor vikt att ha dessa skillnader i åtanke och eliminera eller kompensera för risker.

Barnkonventionens dag firas den 20 november varje år för att uppmärksamma och stärka barns rättigheter globalt. Barnen på Björkens förskola uppmärksammade detta med en ljusmanifestation – 100 handmålade lyktor tändes på gården. I anslutning till manifestationen arbetade barnen också med barnkonventionen och dess innebörd.

Att på olika sätt föra dialog med barn och fånga deras synpunkter är en väsentlig del i arbetet med barns rättigheter. Varje termin anordnas en skolkonferens vid Arlandagymnasiet där elever från samtliga skolenheter deltar. Syftet är att i dialogform lyfta aktuella frågor och samla in synpunkter från eleverna. Under höstens konferens diskuterades exempelvis spelberoende och problematik med den ökande frånvaron. Varje konferens följer också upp hur föregående mötes synpunkter och inspel från eleverna tagits om hand.

Främjande och förebyggande för god hälsa

- Strategi för suicidprevention i Sigtuna kommun 2023–2028
- Äldreomsorgsplan 2022–2026
- Lekplatsplan 2019

God hälsa är en grundläggande förutsättning för människors möjlighet att nå sin fulla potential och att bidra till samhällets utveckling. Mål tre, god hälsa och välbefinnande i Agenda 2030 syftar till att säkerställa hälsosamma liv och främja välbefinnande för alla i alla åldrar.

Hälsofrämjande och förebyggande arbete syftar till att förbättra människors livsvillkor och levnadsvanor, bland annat genom att uppmuntra fysisk aktivitet, minska stress och främja goda relationer. Förebyggande arbete fokuserar på att eliminera eller minska riskfaktorer för hälsoproblem.

Goda livsvillkor och möjligheter i det tidiga livet för att utveckla kognitiva, emotionella, sociala och fysiska förmågor är viktiga förutsättningar för en god och jämlik hälsa. Dessvärre kan man se att skillnaderna i hälsa mellan olika grupper av människor är stora och ökar. Kommunen arbetar därför på olika sätt både med att främja fysisk och psykisk hälsa samt att förebygga ohälsa.

Kommunens övergripande mål för det suicidpreventiva arbetet är att bidra till den nationella nollvisionen. I strategi för suicidprevention tydliggörs också kommunens ansvar och arbete med ett kontinuerligt suicidförebyggande arbete. Genomförandet av strategin sker inom ramen för ordinarie verksamhet. Under året genomfördes en uppföljning av arbetet inom strategins sex fokusområden. Uppföljningen visade bland annat att omfattande arbete bedrivs som en del av verksamheternas grunduppdrag. Dessutom pågår olika specifika insatser och projekt. Uppföljningen visade också att ökad samordning och tydligare styrning mot strategins målsättningar skulle bidra till att öka effektiviteten i det suicidpreventiva arbetet.

Ny socialtjänstlag

Under året trädde den nya socialtjänstlagen i kraft. Den syftar till att skapa en långsiktigt hållbar, mer förebyggande och kunskapsbaserad socialtjänst. Bland annat införs ett krav på att socialtjänsten ska arbeta förebyggande inom alla sina verksamhetsområden. För barn och unga ges också socialtjänsten ett särskilt ansvar när det kommer till det brottsförebyggande arbetet.

Vidare lyfts vikten av tillgänglighet, planering, kvalitet och kunskap fram. Den nya lagen innehåller också bestämmelser som gör det möjligt för socialtjänsten att erbjuda insatser utan individuell behovsprövning. Den tydliggör också en helhetssyn och inriktning på personers individuella behov och förutsättningar i stället för grupptillhörighet.

För kommunens verksamheter innebär den nya lagen ett omfattande omställningsarbete som även bedrivs på kommunövergripande nivå. Sigtuna kommun kommer också att delta i Sveriges Kommuner och Regioners (SKR) lärprocess för att få stöd och inspiration i det kommande omställningsarbetet.

Under året har arbetet bland annat innefattat förberedelser inför uppstart av ett förebyggande supportteam. Där kan invånare få hjälp med att strukturera vardagen, ta kontakt med eller boka tid med myndigheter eller sjukvård, ta reda på vart man ska

vända sig i olika frågor, få mer kunskap och information om funktionsnedsättningar och fylla i ansökningar. Socialnämnden har också beslutat om en rad insatser som kan tillhandahållas utan individuell behovsprövning. Verksamheten beräknas starta under 2026.

Omställningsarbete till en god och nära vård

I hela landet pågår ett arbete med att ställa om hälso- och sjukvården till en god och nära vård. Omställningen syftar till att vården i högre grad organiseras och bedrivs med utgångspunkt från patientens behov och förutsättningar. Den länsövergripande handlingsplanen omfattar fem målområden: sömlös, kontakteffektiv och personcentrerad vård och omsorg, befolkningens hälsa ska förbättras och jämlik tillgång till vård och omsorg.

Under 2025 har Sigtuna kommun genomfört en kartläggning av pågående samverkan med Region Stockholm inom ramen för omställningen till god och nära vård. Kartläggningen visar att kommunen deltar i 21 olika forum, program, projekt och samfinansierade verksamheter, som tillsammans omfattar alla åldersgrupper – från barn och unga till äldre. Samverkan sker både lokalt och länsövergripande och berör bland annat vårdövergångar, hälsofrämjande arbete, psykisk hälsa, skola–socialtjänst–region, och flera integrerade och samfinansierade verksamheter såsom Mini Maria, ungdomsmottagningen och familjecentralen.

Arbetet kopplar till samtliga fem målområden i den länsövergripande handlingsplanen för god och nära vård. Kartläggningen visar att kommunen har en bred och väl etablerad samverkan, men att utvecklingen behöver stärkas för att nå målet om en mer sammanhållen, effektiv och jämlik vård och omsorg för invånarna.

Tillsammans i Sigtuna kommun

Vårdkedjan Sigtuna fungerar som en styrgrupp inom kommunen och utgörs av representanter med mandat för varje vårdgivare. Representationen utgörs av funktioner ansvariga för hemtjänst, geriatrik och kognitiv mottagning, vårdcentraler, regional primärvårdsrehabilitering. Sigtuna kommun representeras av avdelningen för myndighetsutövning, avdelningen för LSS och Socialpsykiatri, äldreomsorg och hälso- och sjukvård, medicinskt ansvarig sjuksköterska (MAS), medicinskt ansvarig för rehabilitering (MAR) och funktioner som har rollen kommunalt samordningsansvariga (KSA).

Styrgruppen är uppdragsgivare och beslutsfattare för det lokala programmet för samverkan kring personer med kognitiv sjukdom/demens och deras anhöriga/närstående - Tillsammans i Sigtuna kommun. Överenskommelsen beslutades under året och sträcker sig till och med 2028.

Samverkansprogrammet ska fungera som en vägledning och tydliggöra vilka aktörer som erbjuder stöd och hälso- och sjukvårdsinsatser, deras respektive ansvar och hur samverkan ska ske. Målet är att säkerställa att rätt stöd ges vid rätt tidpunkt och att insatserna samordnas och är sammanhållna på ett sätt som främjar kontinuitet, trygghet och hög kvalitet i vården och omsorgen.

Under året har Sigtuna kommun bland annat deltagit i ett regionalt projekt med syftet att stärka den lokala samverkan kring yngre personer med kognitiv sjukdom. Ett stöd i arbetet är en gemensam förenklad checklista för att tydliggöra ansvarsfördelningen mellan berörda aktörer.

Lek och fysisk aktivitet för barn

Lek och fysisk aktivitet har bevisad positiv effekt på barns hälsa. Lekmiljöer är också viktiga ur ett folkhälsoperspektiv då de kan fungera som överbryggande mötesplatser mellan olika åldrar och grupper.

Barns stillasittande är en stor samhällsutmaning. Att många barn inte rör på sig är ett samhällsproblem med flera orsaker. Det handlar bland annat om barns minskade rörelsefrihet i samhället till följd av uppfostringsnormer, trygghet och trafikplanering men också om kvaliteten och anpassningen av utemiljön. Attraktiva lekplatser som blir till mötesplatser i bostadskvarteren kan därmed bidra med flera positiva effekter.

En medveten utveckling av tillgången till lekplatser bidrar i arbetet med att skapa en hållbar samhällsutveckling. I kommunen finns 28 allmänna lekplatser, tre fler än när planen antogs. På Sigtunakartan och på sigtuna.se finns aktuell information om lekplatsernas placering, utrustning och tillgänglighet.

Metoder, samverkan och insatser för psykisk hälsa

Ung samverkan genomförs två gånger per termin och består av en heldagskonferens där personer som arbetar med ungdomar i kommunen bjuds in, såsom kuratorer, fältarbetare, delar av socialförvaltning samt polis. Varje konferens har fokus på kompetensutveckling där samverkan alltid är ett inslag. Konferensen består av inbjuden föreläsare och workshop där de olika professionerna har möjlighet att mötas. Ung samverkan planeras och genomförs av preventionssamordnarna på socialförvaltningen och finansieras med hjälp av stimulansmedel Uppdrag psykisk hälsa.

Främjande av psykisk hälsa sker också i samarbete med Friluftsfrämjandets metod Häng med oss ut. I metoden används friluftsliv som metod för ökad psykisk hälsa. Häng med oss ut är en evidensbaserad metod som bygger på återhämtningsteori, kamratstöd och naturens och aktivitetens påverkan på psykisk och fysisk hälsa. Friluftsfrämjandet erbjuder utbildningar och inspirationsföreläsningar för personal i verksamheter där personalen möter personer med psykisk ohälsa. Under året har också fortsatt kompetensutveckling inom motiverande samtal och lågaffektivt bemötande varit viktiga insatser för personalen.

Insatser för god hälsa hos äldre

Äldreomsorgen utgör en stor del av den kommunala välfärden och är viktig för hela samhället. I arbetet är äldreomsorgsplanen ett stöd och ett strategiskt verktyg för att öka kvaliteten inom äldreomsorgen. Syftet med planen är att skapa en stabil äldreomsorg där verksamheten kontinuerligt tillhör de 50 bästa i landet, oavsett utförare.

Socialstyrelsens årliga undersökning bland äldre som har hemtjänst och bor i särskilt boende pekar på att nöjdheten i kommunen ökar. 82 procent uppger att de är mycket eller ganska nöjda med sitt särskilda boende (76 procent 2024). Av dem som har hemtjänst uppger 77 procent (74 procent 2024) att de är mycket eller ganska nöjda. Man upplever också att det har blivit lättare att få träffa läkare och sjuksköterska och att man inte besväras av ensamhet. Resultaten från undersökningen är ett underlag för kommunens utvecklingsarbete.

Flera kvalitetshöjande insatser har genomförts på senare år, som exempel kan nämnas

- satsningar på mat och måltider, bland annat buffélunch
- ökad samverkan med anhöriga
- förbättringar av ute- och innemiljö
- utbildning för personal om matsäkerhet och social dokumentation
- utbildning för personal i Silviahemmets filosofi för demensvård.

Mässa, hälsocoach, dialog och äldredräkten

Årets seniormässa genomfördes i Mor Johannes kyrka. Under dagen gavs möjlighet att fika, testa träning och dans, träffa nya och gamla vänner, ta del av information om hälsa, kultur och anhörigstöd, hjälpmedel, råd från mäklare med mera.

Under året anställdes en hälsocoach till vård- och omsorgsförvaltningens förebyggande team. Inom programmet Livsstil och hjärnhälsa för äldre leder hälsocoachen till exempel gympa där man deltar helt på sina egna villkor. Syftet är att bidra till trygghet och gemenskap bland äldre kommuninvånare. Ett aktivt och socialt liv är viktigt i alla åldrar.

Under året genomfördes fyra seniordialoger. Kommunen, tillsammans med pensionärsföreningarna PRO Märsta, PRO Sigtuna, SPF Oden Märsta samt SPF Sigtuna stad har en överenskommelse om samverkan. Avsikten med samverkan är att ge föreningarna möjlighet till inflytande över beslut som fattas av kommunen för målgruppen och att bidra till en meningsfull tillvaro för kommunens äldre invånare. Vid mötena informerades om och diskuterades bland annat frågor om aktiviteter och träffpunkter, Hälsa och livsstil, trygghet, anhörigstöd, hemtjänst, boende, försäkringar, larmsystem, digital lots och mycket mer.

Äldredräkten används som ett pedagogiskt verktyg vid introduktion av personal inom äldreomsorgen. Dräkten simulerar begränsningar som nedsatt syn, hörsel, stelhet och rörelsesvårigheter och ger en konkret upplevelse av hur det kan vara att leva som äldre. Syftet är att väcka insikt och öka förståelsen hos personalen. Dräkten planeras också att användas i olika typer av förbättringsarbete, exempelvis vid tester av tillgänglighet i kommunens olika byggnader och i dialog mellan olika yrkesgrupper.

RoomMate – ny teknik för ökad trygghet

RoomMate är en del av utvecklingsarbetet för att kombinera omtanke med modern teknik för ökad trygghet, integritet och livskvalitet för äldre på särskilda boenden. Det är en del i den strategiska satsningen på beteendemässiga och psykiska symtom vid demens (BPSD). RoomMate är en sensor som uppfattar rummet i 3D med hjälp av laserteknik. Det gamla trygghetslarmet, som bars på armen, behövs därmed inte längre. Med hjälp av sensorn kan personalen följa varje individs välbefinnande utan att störa i onödan. Systemet lär sig varje persons vanliga rörelser och behov och varnar vid avvikelser, vilket ökar förutsättningarna för att ge en individanpassad omsorg.

Innovativt näringsliv och arbetsmarknad

- Mål och budget 2025–2027
- Näringslivsstrategi för Sigtuna kommun (2025)
- Handlingsplan för studie- och yrkesvägledning (2025)

Mål åtta i Agenda 2030 handlar om att främja en inkluderande och hållbar ekonomisk tillväxt, full sysselsättning och anständiga arbetsvillkor för alla. Det fokuserar på att skapa ett ekonomiskt system där tillväxt inte sker på bekostnad av människor eller miljö. Målet syftar också till att uppnå full sysselsättning och ungas möjlighet till anställning, säkerställa trygga arbetsmiljöer och lika lön för lika arbete, samt att förbättra resurseffektiviteten i produktion och konsumtion. Vidare handlar målet om att främja ungas anställning, utbildning och praktik, främja gynnsam och hållbar turism.

Under året minskade arbetslösheten något, både inom länet och i kommunen. I december var 6,9 procent (2024: 7,1 procent) av invånarna i Stockholms län inskrivna arbetslösa hos Arbetsförmedlingen. I Sigtuna var andelen inskrivna arbetslösa dock högre, 8,8 procent (2024: 9,0 procent).

I Svenskt Näringslivs ranking av företagsklimat backar Sigtuna kommun 22 platser till plats 88 i årets mätning (plats 66: 2024). Av de 145 företag som svarat på enkäten anser 47 procent att företagsklimatet är bra, 61 procent uppger att de haft kontakt med kommunen under året, 27 procent uppger att brottslighet och otrygghet påverkar dem negativt. En positiv signal i enkätundersökningen är frågan om skolans samarbete med det lokala näringslivet och dialogen med politiker där betyget för kommunen förbättrats.

Näringslivsstrategi för hållbar utveckling

Ett starkt och framgångsrikt näringsliv är avgörande för samhällens utveckling och en av grundstenarna för kommunens utveckling. När företag väljer att etablera sig och investera bidrar de bland annat till att öka antalet arbetstillfällen. Det lokala företagsklimatet påverkas av ett flertal faktorer. Det som kommunen ansvarar för och kan påverka är exempelvis myndighetsutövning, dialog, förståelse för näringslivets behov och samverkan med flera olika aktörer.

Med utgångspunkt i visionen att Sigtuna kommun ska vara den mest attraktiva kommunen i landet att bo, leva och verka i, beslutades en näringslivsstrategi under året. Strategin kommer att styra det långsiktiga arbetet för att skapa ett företagsklimat i toppklass och gäller 2025–2030.

Näringslivsstrategin styr det långsiktiga utvecklingsarbetet fördelat på sex fokusområden:

- det övergripande näringslivsarbetet
- kompetensförsörjning genom utbildning
- företagsetableringar
- serviceinriktad myndighetsutövning
- inköp och upphandling
- trygghets- och brottsförebyggande arbete.

Näringslivsinsatser genom möten

Näringslivsutveckling bedrivs genom samarbete med näringsidkare och andra aktörer. Under året arrangerades företagsbesök, nätverksträffar och dialogmöten. Frukostklubben arrangeras fyra gånger per år på olika platser i kommunen. Här knyts kontakter och diskuteras aktuella frågor med utgångspunkt i kommunens inriktning för näringslivsbefrämjande arbete. Höstens första frukostmöte hade temat företagsklimat, kommunens näringslivsstrategi och utvecklings- och förbättringsarbete. Från kommunen deltog ansvariga politiker och tjänstemän. Under året erbjöds också kostnadsfri vägledning av evenemangs- och företagslotsen. Vid dessa möten samlas experter från olika myndighetsområden för att ge stöd och vägledning vad gäller företagandet.

Stark koppling mellan utbildning och arbete

En stark koppling mellan utbildning och arbete underlättar för ungdomar att få en bra start i vuxenlivet. Det ökar också nyanländas möjligheter till integration och stärker arbetslösas möjligheter till omställning för arbete.

Satsningen modern arbetslivsorientering (MOA) syftar till att stärka elevernas kompetens inför gymnasieval och yrke och är ett systematiserat arbete för skolorna och deltagande aktörer. MOA innehåller sex olika delar som tillsammans ska bidra till att stärka elevens valkompetens.

En del i satsningen är mentorsföretag, där företag knyts till en eller flera skolor. Syftet är att öka elevernas kunskap om vilka yrken och utbildningsvägar som finns – både i kommunen och i samhället i stort. Genom att möta arbetsplatser och prova på praktiska moment, görs kopplingen mellan skolarbetet och arbetslivet tydlig.

En annan viktig del i satsningen är den handlingsplan som beslutades under året och som ger ett ramverk för hur grundskolorna ska arbeta med studie- och yrkesvägledning. Handlingsplanen stärker studie- och yrkesvägledningen och syftar till att öka elevers kunskap om valmöjligheter inför gymnasiet så att de kan göra informerade val.

SigtunaHem startade under året ett samarbete med Tingvallaskolan i projektet MOA. Valet för samarbete föll på Tingvallaskolan på grund av skolans geografiska läge mitt bland många av SigtunaHems bostäder, och i ett område som präglas av socioekonomiska utmaningar. Som mentorsföretag träffar SigtunaHem elever i årskurs 2, 5 och 7 för att ge en inblick i arbetslivet, branschen och vilka möjligheter som finns. Det handlar om att väcka nyfikenhet, inspirera och stärka elevernas valkompetens inför framtiden.

Besöksnäringen

Besöksnäringen är en av Sigtuna kommuns viktigaste näringar. Ansvaret för att utveckla kommunen till en av Sveriges mest attraktiva och hållbara besöksdestinationer ligger i huvudsak på destinationsbolaget Destination Sigtuna AB.

Bolagets uppdrag innebär bland annat att stärka kommunens attraktionskraft och locka fler besökare till destinationen som innefattar Arlanda, Märsta, Rosersberg och Sigtuna stad. Arbetet sker i samverkan mellan kommun, näringsliv och civilsamhälle.

Under året fokuserades arbetet på att kartlägga destinationens strategiska utvecklingsbehov, bland annat genom verksamhetsbesök och dialoger. Under året inleddes också ett samarbete med PaxWalk, en organisation som utvecklar och

främjar pilgrimsleder. Det beslutades också att bolaget ska börja arbeta enligt Global Sustainability Tourism Councils (GSTC) internationella standard för hållbar destinationsutveckling, en metod som stödjer arbetet med Agenda 2030.

Arbetsmarknadsinsatser

Invånare som står utanför arbetsmarknaden och är berättigade till ekonomiskt bistånd, kan få stöd från kommunen i form av arbetsmarknadsinsatser som syftar till arbete och egen försörjning. Stödet anpassas efter individens situation och behov. Deltagare kan tas emot för arbetsmarknadsinsatser hos olika utförare och inom projektet Etableringslyftet. Till invånare som står längre från arbetsmarknaden kan kommunen erbjuda exempelvis praktik, arbetsträning och andra förberedande insatser.

I samverkan med Arbetsförmedlingen erbjuder kommunen också tillfälliga subventionerade anställningar, så kallade resursmedarbetare. Dessa anställningar löper under ett år, med möjlighet till förlängning ytterligare ett år.

Sedan starten 2018 har Etableringslyftet stöttat över tusen nyanlända eller utrikesfödda personer, inte sällan med kort utbildningsbakgrund. Av samtliga deltagare har 74 procent gått vidare till egen försörjning. Projektet matchar utrikesfödda långtidsarbetslösa, nyanlända och arbetsgivare med hjälp av coacher, skräddarsydd yrkesintroduktion, praktik med anställning som målsättning och språk- och kulturstöd. Under året var 57 deltagare från Sigtuna kommun inskrivna i projektet, 43 deltagare avslutades under året och av dem gick 33 till subventionerat arbete och två till studier.

Under året genomfördes en kartläggning av kommunens pågående arbetsmarknadsinsatser. Kartläggningen gav indikationer på ett fragmenterat arbetssätt där överlappande verksamheter i vissa fall arbetade med samma målgrupper. Kartläggningen visade också på behovet av att utveckla samordningen, skapa en tydlig helhetsbild och gemensam riktning.

Internservice erbjuder praktik

Flera verksamheter i kommunen erbjuder praktikplatser inom olika insatser. På internservice i Kunskapens hus arbetar en enhetschef, en arbetsledare, tre vaktmästare och ett flertal deltagare i praktik eller anställning med stöd. Internservice tar emot praktikanter löpande och processen för arbetet med deltagare utvecklas kontinuerligt för att på bästa sätt möta behov hos deltagare i relation till arbetsmarknadsläget. Praktikens längd och arbetsuppgifternas innehåll anpassas individuellt för varje deltagare, för att på bästa sätt förbereda individen till anställningsbarhet på reguljär arbetsmarknad. Praktiken leder oftast vidare till olika typer av anställning med stöd från Arbetsförmedlingen. Flera deltagare studerar inom svenska för invandrare (SFI) på arbetstid. Kompletterande stöd och individuella utbildningsinsatser utreds och genomförs för att ge deltagarna så goda förutsättningar som möjligt till fortsatt utveckling. Ett samarbete med andra kommunala enheter för att ordna fler praktikplatser, arbetsträningsplatser och subventionerade anställningar har också pågått under året.